

Uimahalli - Kemi - vähähiilisyys arviointi

Ilmastoviisas Meri-Lappi - ILME

Sisältö

1 Pilottikohteen lähtötilanne

Lähtötiedot

Tutkimussuunnitelma

2 Pilottikohde ja vähähiilisyys arvioinnin lähtötiedot

Tulosten vertailut

Elinkaariarvioinnin kulku

Materiaalitiedot

- Laajuustietoihin perustuvat määräarvioit
- Rakenne- ja materiaalivalinnat

3 Vähähiilisyys arvioinnin tulokset

Tulosten vertailut nykytilanteen ja uudisrakennuksen välillä

- Hiilijalanjälki
- Hiilikädenjälki

4 Energiankulutuksen nykytila ja vertailut

- Tarkastelut
- Johtopäätökset

5 Jäteveden lämmöntalteenotto -tarkastelu

- Tarkastelut
- Kannattavuus

1

Pilottikohteen lähtötilanne

Lähtötilanne

- Kohteen lähtötiedot ja tutkimussuunnitelma

Pilottikohteen lähtötiedot

- › Ilmastoviisas Meri-Lappi –hankkeen pilottiselvityksessä tarkastellaan Kemin Uimahallin tilannetta korjausrakentamisen, energiankulutuksen ja lämpökamerakuvauksen näkökulmista.
- › Kiinteistölle on toteutettu Motivan mallin mukainen energiakatselmus vuonna 2015
- › Tarkoituksena on perehtyä nykytilanteeseen ja päivittää osittain energiakatselmuksen tietoja.
- › Rakentamisvuosi: 1967
- › Peruskorjaus 1997
- › Rakennuksen bruttoala: 5 156 m²

Tutkimussuunnitelma

- Kohteen vähähiilisyystarkastelu
 - › Päästölaskenta nykyisen rakennuksen pohjalta: korjaushanke vs. uudisrakennushanke
- Energiankulutuksen nykytila ja vertailut
- Jäteveden lämmöntalteenotto -tarkastelu
- Lämpökamerakuvaus
 - › Tuotetaan tietoa laajennusosan osalta lämpövuodoista
 - › Lisäksi vanhan osan seinärakenteen lämpövuodoista tarkastellaan, tarvitseeko ulkoseinä purkaa eristeiden vaihtoa varten
 - › Lämpökamerakuvaksesta julkaistaan erillinen raportti

2

Pilottikohde ja vähähiilisyyden arvioinnin lähtötiedot

Elinkaariarvioinnin kulku

Materiaalit

- Laajuustietoihin perustuvat määräarviot
- Rakenne- ja materiaalivalinnat

Kohteen perustiedot

Note: Huomiovärillä on merkitty vanhan ja uuden osan rakenteet.

Suunnittelun lähtökohdat

Rakennuksen tunnus	-	
Sijainti	Kemi	
Rakennuksen käyttötarkoitusluokka	Uimahalli	
Bruttoala	5 156 m ²	
Maanpäälliset kerrokset	3	
Kantavat rakenteet	Betoni	Betoni/teräs
Arviointijakso	50 vuotta	
Tavoitekäyttöikä	50 vuotta	
Pääasiallinen lämmitystapa	Kaukolämpö	

Kommentit:

- Kohteen perustiedot pohjautuvat suunnitelmatietoon sekä osittain aikaisemmin tehtyyn rakennetekniseen kuntotutkimukseen.
- Tarkastelun lähtökohtana ovat rakennuksen nykytilanteen mukaiset rakenteet. On hyvä huomioida, että myöhemmin uudis- tai korjausrakentamishankkeen suunnittelun tarkentuessa myös ratkaisut voivat poiketa tässä esitetystä.

Kohteen tiedot

Keskeisimmät vertailukonseptien väliset erot

Note: **Huomiovärillä** on merkitty vanhan ja uuden osan rakenteet.

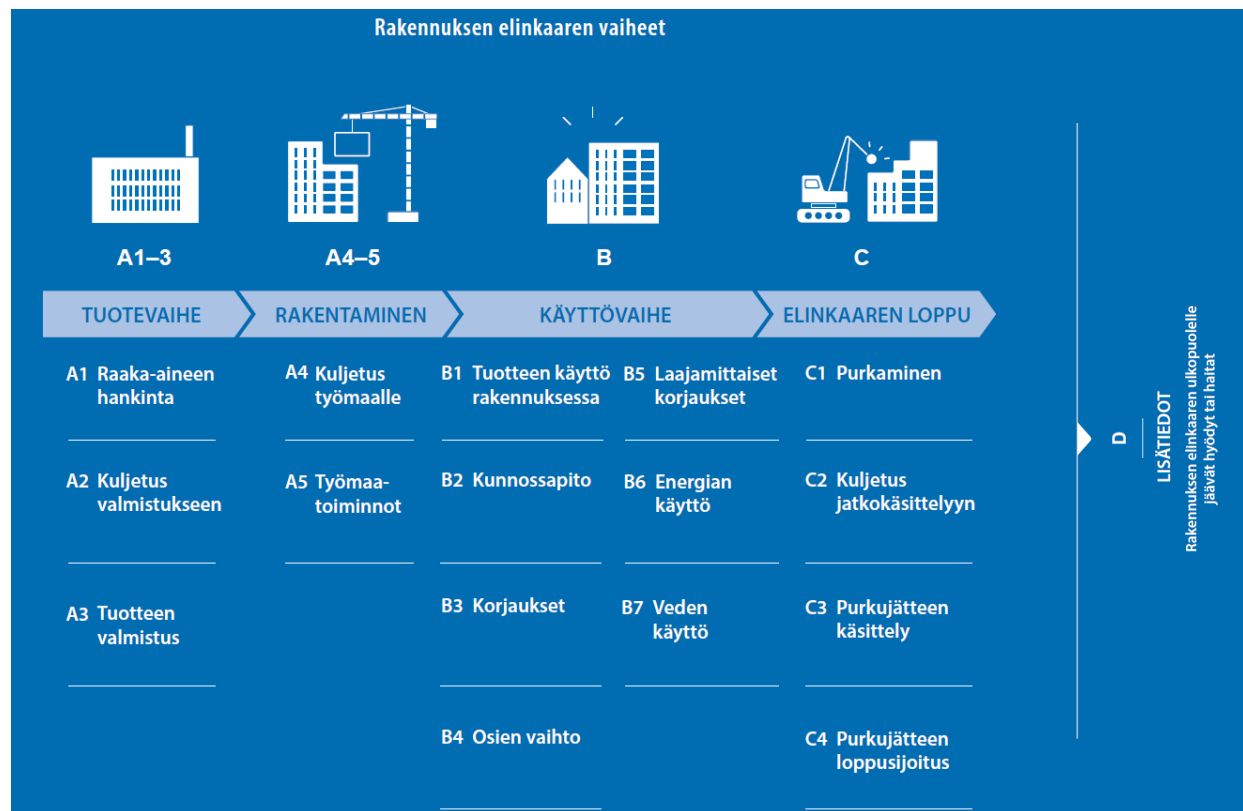
Rakenteiden materiaalit	Konsepti 0: Nykytilanne	
Kantavat sisäseinät	Betoni	
Ulkoseinät	Betonipilarit ja palkit	Betonisandwich
Ulkooverhous	Tiili, rappaus, puuverhous, lasijulkisivu	
Energiankulutus (perusratkaisut + U-arvon vaikutus)	Sähkö: 1 000 MWh/a Kaukolämpö: 2 900 MWh/a	

Kommentit:

- Kohteen rakenteiden perustiedot pohjautuvat aikaisemmin tehtyyn rakennetekniseen kuntotutkimukseen.
- Kohteen energiankulutustiedot pohjautuvat saatuun kulutustietoon. Energiaan liittyvät tarkastelut esitetään tässä raportissa erikseen.

Elinkaariarvioinnin kohdentuminen elinkaaren vaiheisiin

Ympäristöministeriön arviointimenetelmän mukaan

Kommentit:

- Pilottikohteen arviointi tehdään YM:n arviointimenetelmän [1] mukaisesti.
- Arviointi kohdentuu elinkaaren eri vaiheisiin kuvan mukaisesti: A1-A3 Tuotevaihe, A4-A5 Rakentaminen, B Käyttövaihe, C Elinkaaren loppu ja lisäksi D Elinkaaren ulkopuoliset lisätiedot.
- Elinkaariarviointi tehdään yleensä lähtökohtaisesti koko elinkaaren ajalle. Kuitenkin elinkaaren vaihe voi joissain tarkasteluissa olla myös laskennan rajausperuste.
- Tässä pilottitarkastelussa arvioidaan rakennuksen päästöjä koko elinkaaren ajalle **vain rakennuksen materiaalisidonnaisia päästöjä koskien**.
- Kohteen energiankäytön näkökulmiin liittyvä tarkastelu on tehty erikseen.

Kuva: Rakennuksen elinkaaren vaiheet Ympäristöministeriön rakennuksen vähähiilisuuden arviointimenetelmän mukaan [1]

Elinkaariarvioinnin kulku

Ympäristöministeriön arviointimenetelmän mukaan

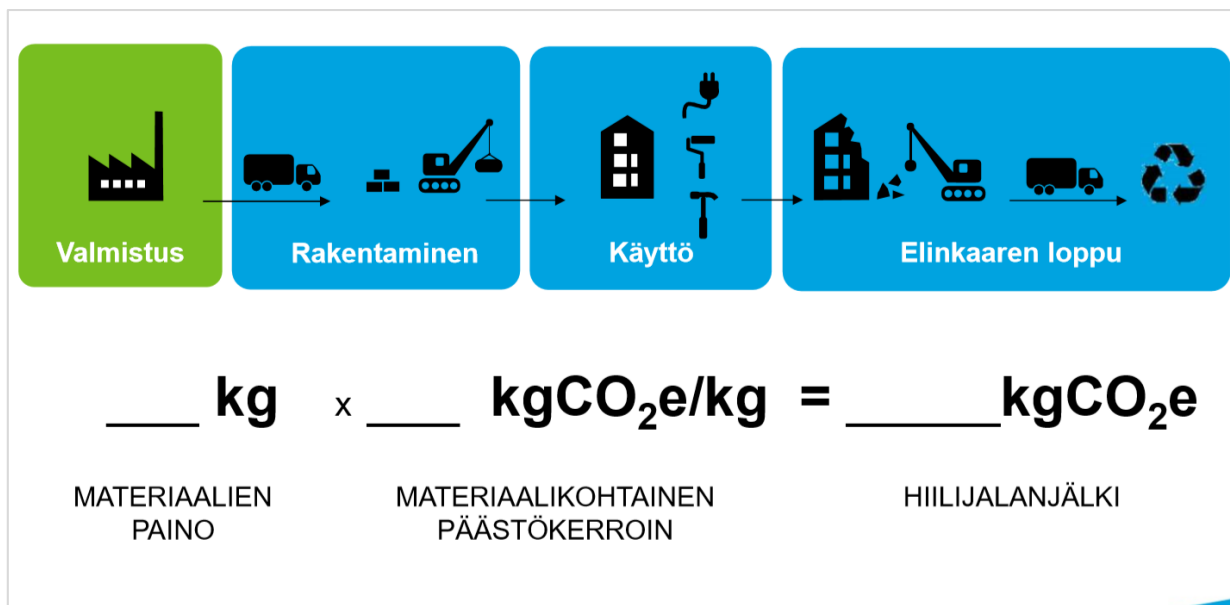
Kommentit:

- Tässä pilotissa tehtävä arviointi tehdään siis koko hankkeeseen kohdistuvana YM:n menetelmän mukaisesti sekä koko elinkaaren laajuiseksi ulottuvana.
- Tietojen kerääminen arvioinnin pohjaksi tehdään materiaalien osalta kohteen laajuustietoihin perustuvana arviointina.
- Kuljetusten ja työmaan sekä elinkaaren lopun päästöjen arviointi tehdään käyttämällä laskennallisia vakioarvoja.
- Laskenta toteutetaan ohjelmistoperusteisesti OneClickLCA-ohjelmistolla [2].
- Tulosten tarkistaminen tehdään itsenäisen tarkistuslaskelman laatimisen avulla.

Kuva: Elinkaariarvioinnin kulku Ympäristöministeriön rakennuksen vähähiilisuuden arviointimenetelmän mukaan [1]

Materiaalit

Materiaalien päästöjen laskentaperiaate

Kuva: Materiaalien valmistuksen päästöjen laskentaperiaate [3]

Kommentit:

- Kohteen materiaaleihin liittyvien päästöjen osalta laskentaa varten tarvitaan materiaalien menekkitiedot (yksikköinä esim. kg, m², m³...)
- Tämän lisäksi tarvitaan materiaalikohtainen päästökerroin, joka kokoaa päästöt ns. hiilidioksidiekvivalentin muotoon suhteessa materiaaliyksikköön.
- Rakennusmateriaalien osalta materiaalien päästötietoja on löydettävissä tuotekohtaisesti ns. ympäristöselosteesta (EPD) tai ellei tuote ole tiedossa, voidaan käyttää yleisempiä keskiarvotietoja materiaalikohtaisesti.

Materiaalit

Lähtötietoihin perustuva laajuus- ja määrätietojen arviointi

Rakennuksen tyyppi:	Uimahalli
Bruttoala:	5 156 brm ²
Maanpäälliset kerrokset:	3
Laskentajakso	50 vuotta

Kommentit:

- Rakennuksen laajuustiedot ja niihin pohjautuvat materiaalitiedot on arvioitu OneClickLCA-ohjelmiston Carbon Designer -sovelluksella lähtötietojen pohjalta.
- Tässä vaiheessa tehdyt arviot antavat laajuustiedot laskennan pohjaksi ja suuruusluokat ovat tämäntyyppiselle kohteelle oikeat.
- Kun korjaus- tai uudisrakennushanketta myöhemmin suunnitellaan tarkemmin, voidaan myös vähähiilisuuden arviointia päivittää.

Materiaalit

Laskentakonseptien laajuustiedot

* Note: allasrakenteiden osalta betonirakenteiden uudistamistarve laatoituksen alla

Perustukset ja pohjarakenteet	Selite	Laajuus	Korjaus
Perustukset	Sokkeli- ja anturaperustus, per bruttopinta-ala	5 156 m ²	50 %
Routaeriste	EPS-eriste	194 m	100 %
Kapillaarikerros	Hiekka	1 289 m ²	-
Alapohja	Maanvarainen, betoni, EPS	1 289 m ²	100 %

Rakenne	Selite	Laajuus	Korjaus
Pilarit	Betonirakenne	216 m	-
Palkit	Betonirakenne	360 m	-
Kantavat sisäseinät	Betonirakenne	1 244 m ²	-
Välipohja	Paikalla valettu betoniholvirakenne/ valubetonilaatta	1 740 m ²	33 % *

Materiaalit

Laskentakonseptien laajuustiedot

Rakenne	Selite	Laajuus	Korjaus
Ulkoseinät	Tiili-villa-tiili / tiili-villa-betoni	1 291 m ²	100 %
Ulkoverhous	Julkisivulasi, tiili, paneeli	1 291 m ²	100 %
Ikkunat	Kolminkertaiset ikkunat, puu-alumiini-kehyksellä	193 m ²	100 %
Ulko-ovet	Ulko-ovet	26 m ²	100 %
Yläpohja	Liimapuupalkit	559 m ²	100 %
	Teräsristikko+ ontelolaatat	301 m ²	
Vesikatto	Bitumikermi	1 289 m ²	100 %

Materiaalit

Laskentakonseptien laajuustiedot

Pinnat ja sisäseinät	Selite	Laajuus	Korjaus
Sisäseinät	Teräsranka-mineraalivilla	1 066 m ²	100 %
Lattiat	Keramiikkalaattalattia	2 198 m ²	100 %
Sisäkatto	Alaslaskettu sisäkatto, mineraalivillalevyllä	2 198 m ²	100 %
Sisäseinien viimeistely	Maalaus (80 %), Laatoitus (20 %)	6 718 / 1 680 m ²	100 %

Oletusarvot ja talotekniikka	Selite	Laajuus	Korjaus
Vakioarvot, elinkaaren muut vaiheet	Kuljetukset, työmaan toiminnot, korjaukset, purkaminen, jatkokäsittely ja loppusijoitus	hanke	100 %
Talotekniikan vakioarvot	Iv, lämmönjako, sähkö, vesi- ja viemärijärjestelmät	hanke	100 %

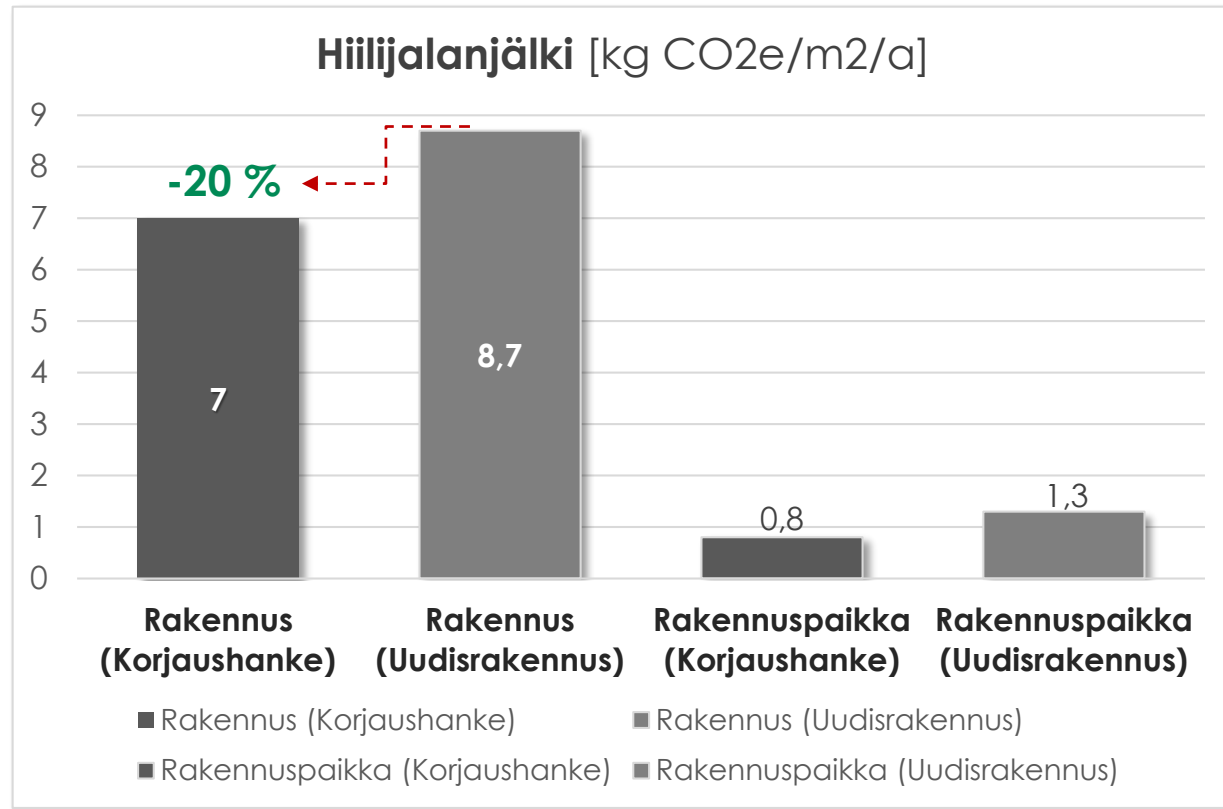
3 Vähähiilisyys arvioinnin tulokset

Suunnittelukonseptien vertailut

- Hiilijalanjälki
- Hiilikädenjälki

Vähähiilisyys arviointi

Hiilijalanjälki, kaikki vaikutuskategoriat

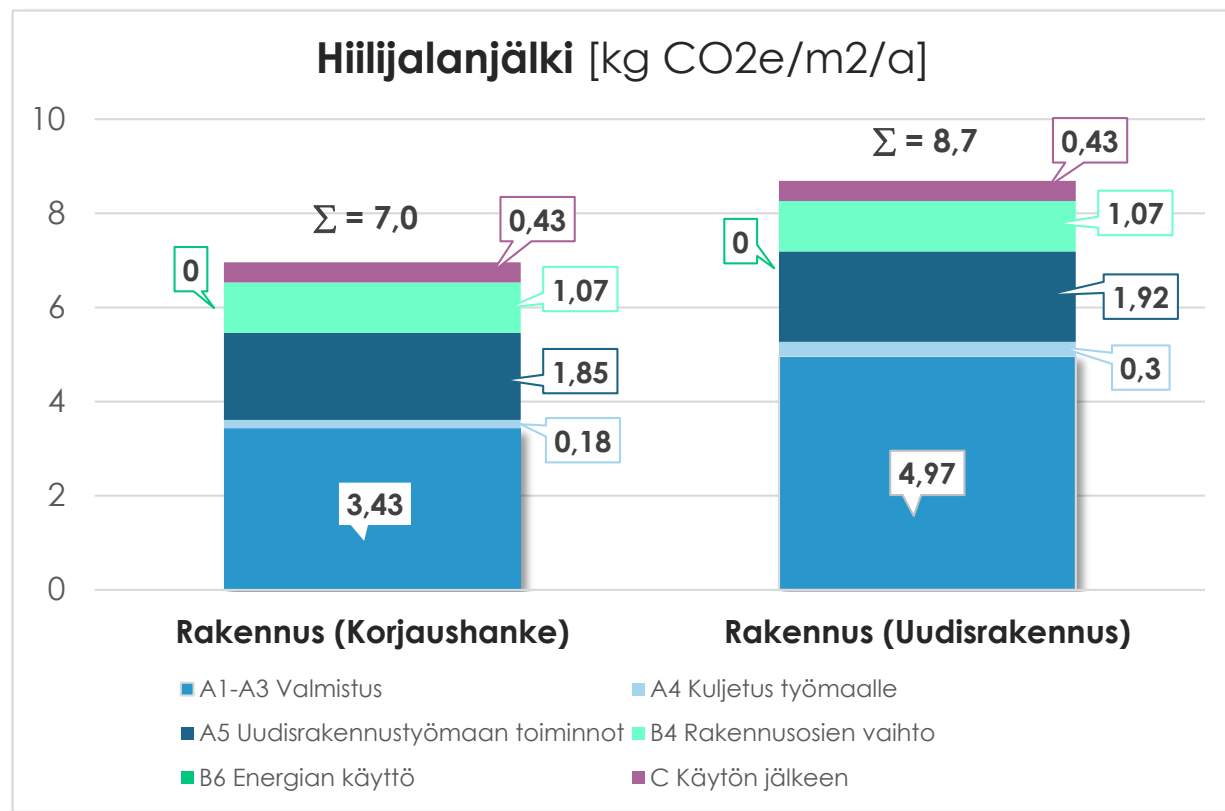

Kommentit:

- Oheisessa kuviossa ja taulukossa on eritelty hiilijalanjäljen laskennan tulokset YM:n asetusluonnoksen (2021) mukaisesti, jolloin yksikkönä käytetään kg hiilidioksidiekvivalenttia/m²/vuosi.
- Luvussa ovat mukana kaikkien vaikutuskategorioiden tulokset yhdistettynä.
- Huom.YM:n asetusluonnos (2021) ohjaa erittelemään tulokset erikseen rakennukselle ja rakennuspaikalle.
- Rakennukseen lasketaan mukaan rakennuksen rakenteiden maanpäälliset osat sekä taloteknisten järjestelmien pääosat.
- Rakennuspaikkaan sisältyvät osat, jotka sijaitsevat maan alla sekä muut rakennuspaikalla olevat rakenteet.
- Rakennusten osalta etua (lähinnä betonisten) säilytettävien rakenteiden ansiosta korjaushankkeelle tulee materiaalien osalta -1,7 kg CO₂e/m²/a eli -20 %.

Vähähiilisyys arviointi

Hiilijalanjälki, elinkaaren vaiheittain

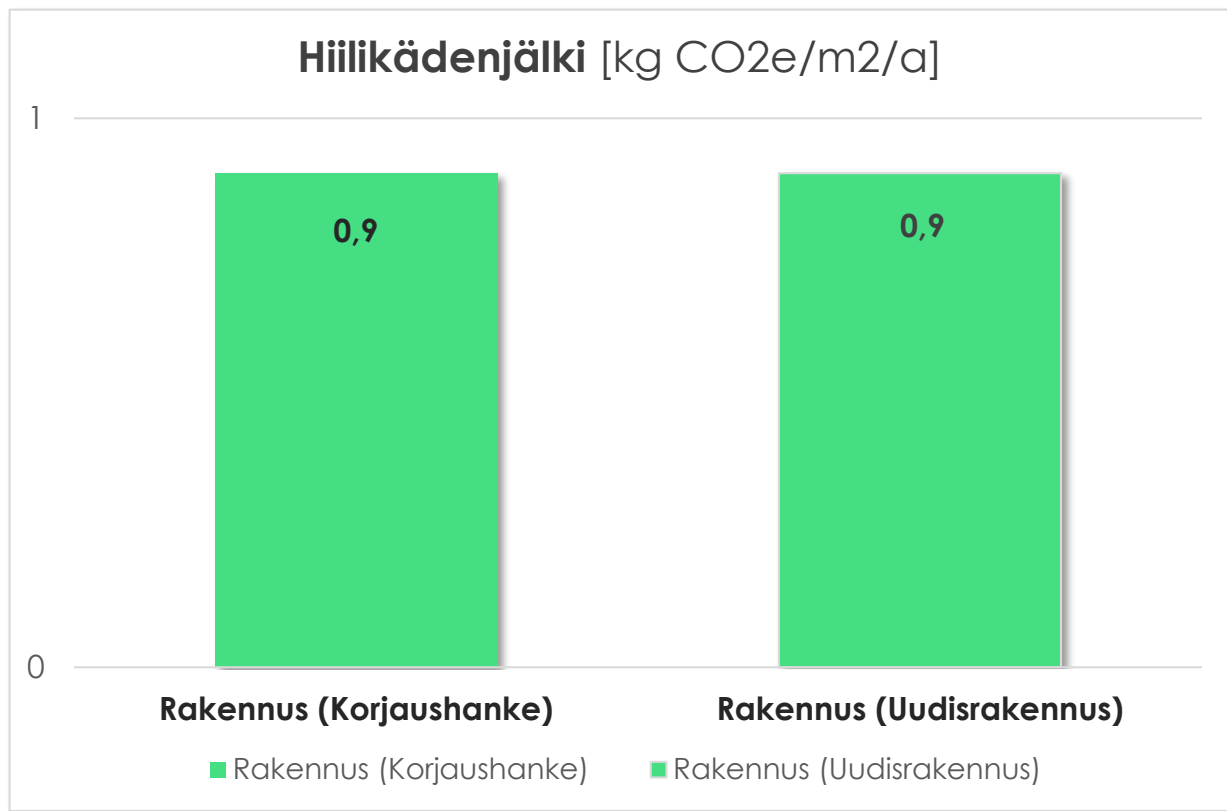
Kommentit:

- Oheisessa kuviossa on esitetty hiilijalanjäljen laskennan tulokset kaikkien elinkaaren vaiheiden mukaisesti eriteltyinä.
- Merkittävimpinä vaiheina tuloksista nousee esiin materiaalien valmistus (A1-A3). Etua (lähinnä betonisten) säilytettävien rakenteiden ansiosta korjaushankkeelle tulee materiaalien osalta valmistusvaiheessa -1,5 CO₂e/m²/a ja kokonaisuudessaan -1,7 kg CO₂e/m²/a (-20 %).
- Alla olevassa taulukossa tulokset on koottu YM:n asetusluonnoksen (2021) mukaisesti, jolloin tulokset ilmoitetaan koottuina elinkaaren päävaiheisiin: A) Ennen käyttöä, B) Käytön aikana ja C) Käytön jälkeen.

Hiilijalanjälki [kg Co ₂ e/m ² /a]	Rakennus 1 (Korjaushanke)	Rakennus 2 (Uudisrakennus)
A. Ennen käyttöä (A1-A3; A4-A5)	5,5	7,2
B. Käytön aikana (B4, B6)	1,1	1,1
C. Käytön jälkeen (C1-C4)	0,4	0,4
YHTEENSÄ	7,0	8,7

Vähähiilisyys arviointi

Hiilikädenjälki, kaikki osatekijät

Kommentit:

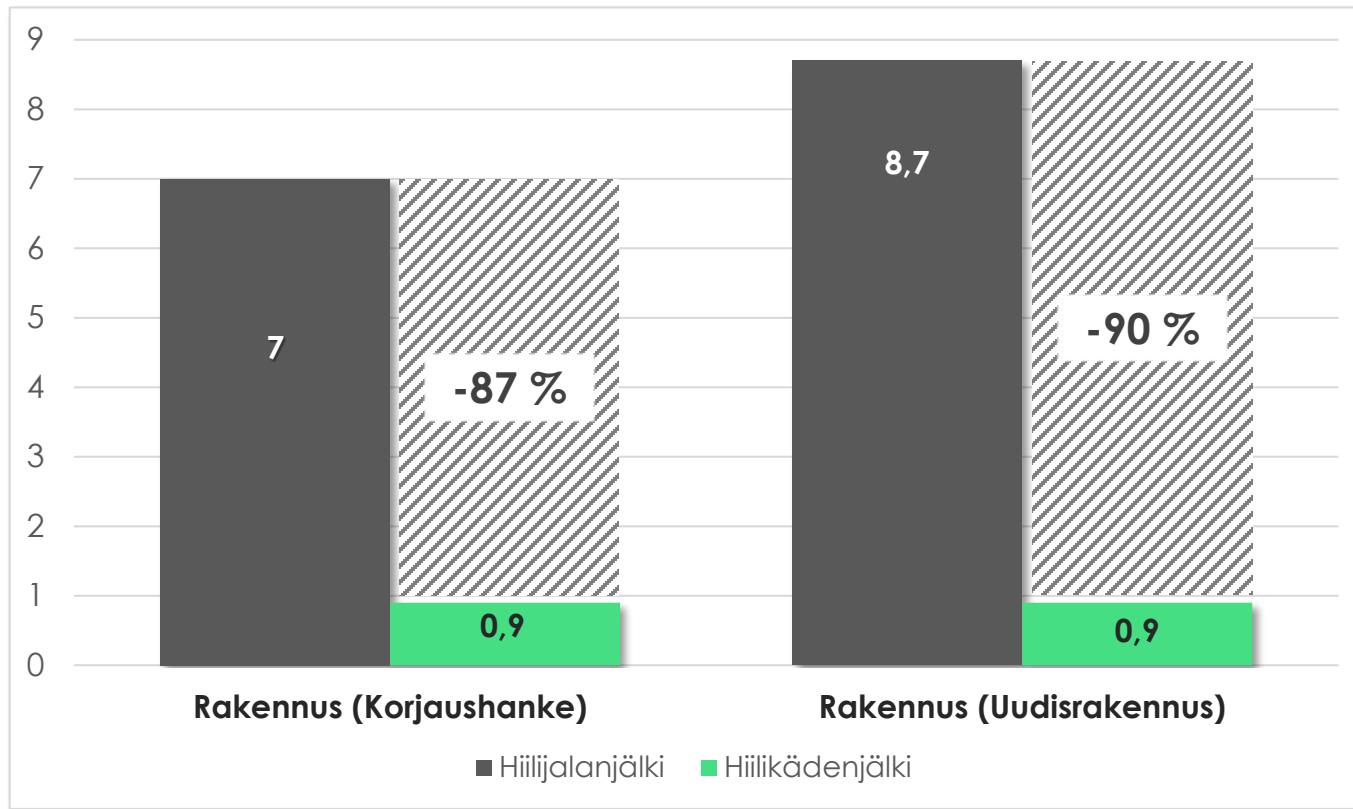
- Oheisessa kuviossa on esitetty hiilikädenjäljen laskennan kokonaistulokset konseptittain.
- Alla olevassa taulukossa on esitetty hiilikädenjäljen laskennan tulokset YM: asetusluonnoksen (2021) mukaisesti osatekijöittäin eriteltyinä.
- Korjausrakentamisen ja uudisrakentamisen konseptien välillä ei synny eroa hiilikädenjäljen osalta.

Hiilikädenjälki [kg Co ₂ e/m ² /a]	Rakennus 1 (Korjaus)	Rakennus 2 (Uudisrakennus)
D1+D2. Uudelleenkäyttö ja materiaalien kierrätys	0,7	0,7
D3. Ylimääräinen uusiutuva energia	~ 0	~ 0
D4. Hiilivarastovaikutus	0,2	0,2
D5. Karbonatisoituminen	~ 0	~ 0
YHTEENSÄ	0,9	0,9

Vähähiilisyys arviointi

Hiilijalanjälki & Hiilikädenjälki, [kg CO₂e/m²/a]

Note: Hankkeen hiilineutraaliuden määrittely ei ole vielä täysin vakiintunut. YM:n menetelmän mukaisissa tarkasteluissa hiilijalanjälki ja -kädenjälki ilmoitetaan erikseen, eikä niitä vähennetä toisistaan.

Kommentit:

- Oheisessa kuviossa on esitetty hiilikädenjäljen ja hiilijalanjäljen vertailu konseptittain.
- Korjausrakennuskonseptin hiilikädenjälki on n. 13 % hiilijalanjäljestä.
- Uudisrakennuskonseptin hiilikädenjälki on n. 10 % hiilijalanjäljestä.
- Eli mikäli hankkeen tavoitteeksi asetettaisiin hiilineutraalius (tai jokin tavoitetaso siihen liittyen), olisi kompensointeja tai muuten päästöjen kokonaisuutta parantavia toimenpiteitä tehtävä tämän mukaisesti (kuvassa esitetty -87 % & -90 %).
- Tässä hankkeessa (ILME) on tehty rakennushankkeen vapaaehtoisin päästökompensatioihin liittyvä selvitys aikaisemman pilotticasen (Tervola) yhteydessä. Selvitys löytyy hankkeen sivuilta:

<https://ilmastoviisasmerilappi.fi/>.

4 Energiankulutuksen nykytila ja vertailut

- Tarkastelut
- Johtopäätökset

Lähtötilanne

- Kiinteistölle on toteutettu Motivan mallin mukainen energiakatselmus vuonna 2015
- Tarkoituksena on perehtyä nykytilanteeseen ja päivittää osittain energiakatselmuksen tietoja

Kohteen tiedot

- Kiinteistö: Uimahalli
 - › Meripuistonkatu 28, 94100 Kemi
- Avoinna
 - › arkisin klo 7.00-20.30,
viikonloppuisin klo 9.00-16.30,
kesällä suljettu viikonloppuisin
- Rakentamisvuosi: 1967
- Peruskorjaus 1997

- Rakennuksen tilavuus: 24 865 m³
- Rakennuksen kerrosala: 5 156 m²

Energian ja veden hankinta

- Lämpö
 - › Kiinteistö on liitetty Kemin Energia ja Vesi Oy:n kaukolämpöverkkoon. Kiinteistöllä on yksi kaukolämpöliittymä.
- Sähkö
 - › Kiinteistöllä on 0,4 kV pienjänniteteholiittymä Kemin Energia ja Vesi Oy:n sähköverkkoon.
 - › Kiinteistössä on noin 30 kW aurinkosähköjärjestelmä
- Vesi ja jätevesi
 - › Kiinteistö on liitetty Kemin Energia ja Vesi Oy:n vesi- ja viemäriverkostoihin. Kiinteistöllä on yksi vesiliittymä.

Energiankulutus 2012 - 2022

Vipuvoimaa
EU:lta
2014-2020

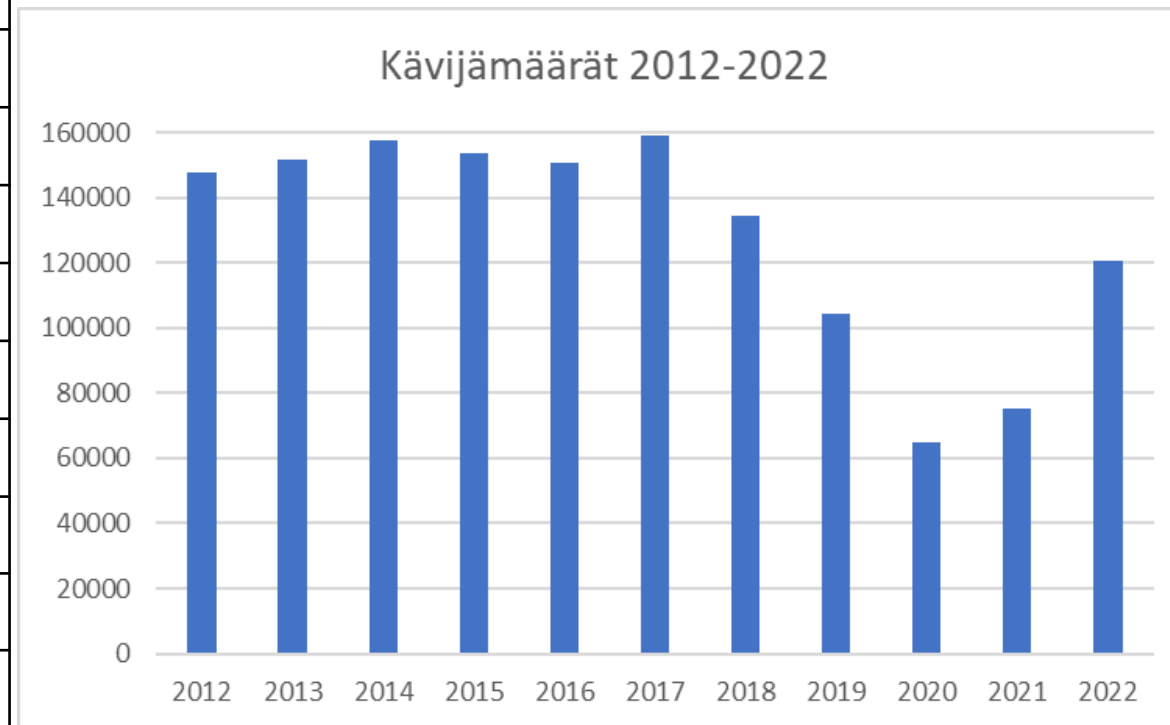
LAPIN AMK
Lapland University of Applied Sciences

Kävijämäärät 2012 - 2022

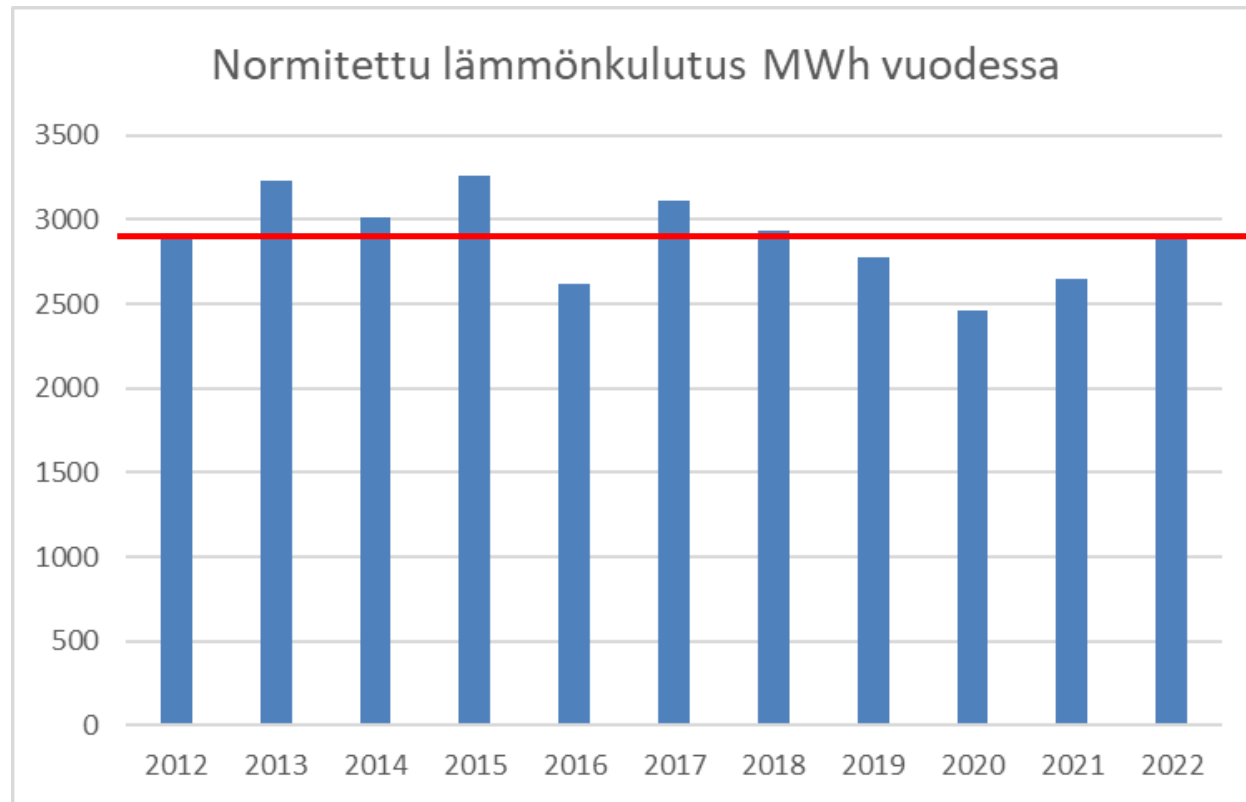
2012	147 743
2013	151 634
2014	157 509
2015	153 773
2016	150 869
2017	158 990
2018	134 391 , Halli osin kiinni 22.10.2018-18.1.2020
2019	104 309 , Halli osin kiinni 22.10.2018-18.1.2020
2020	64 820 , Korona rajoitteet, halli kiinni 13.3.-3.8.2020
2021	75 097 , Korona rajoitteet, halli kiinni 1.1.-6.6.2021
2022	120 552 , Korona rajoitteet, halli kiinni 1.1-30.4.2022

Lämpöenergia 2012-2022

Vuosi	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Mitattu	3046	3119	2888	2951	2569	3108	2868	2791	2265	2712	2814
Normitettu	2914	3233	3011	3258	2619	3113	2934	2781	2461	2649	2894
Ominais- kulutus kWh/r-m ³ , a	117,2	130,0	121,1	131,0	105,3	125,2	118,0	111,8	99,0	106,5	116,4

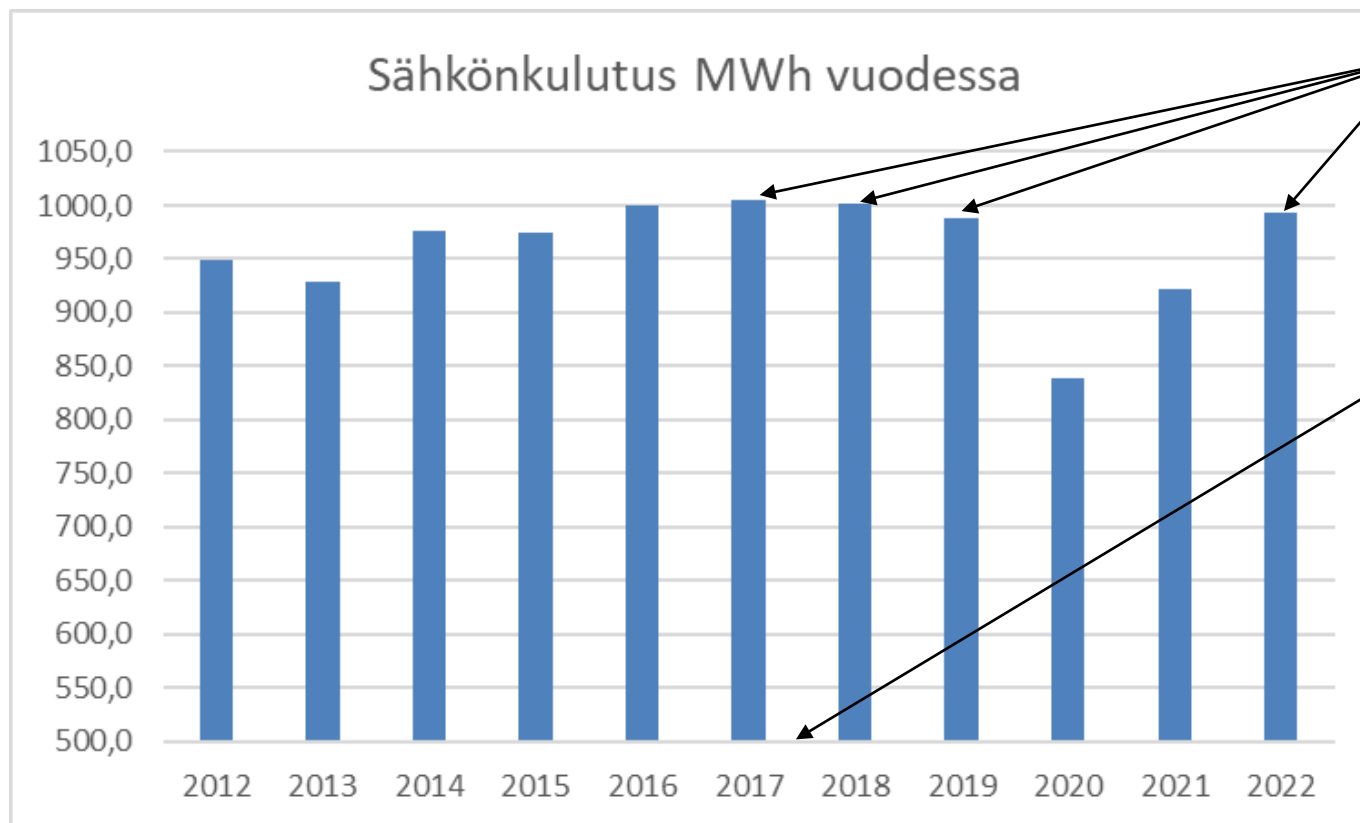

ka. 2 900 MWh/a → 116,6 kWh/r-m³,a

Sähköenergia 2012-2022

Vuosi	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kulutus MWh	949,3	929,0	976,8	975,0	999,3	1005,7	1002,0	987,2	838,5	922,5	992,5
Ominais- kulutus kWh/r-m ³ , a	38,2	37,4	39,3	39,2	40,2	40,4	40,3	39,7	33,7	37,1	39,9

”Normaali” vuosikulutus noin 1 000 MWh
→ 40,2 kWh/r-m³,a

Aurinkosähköjärjestelmä tuottaa noin 20-25 MWh / a

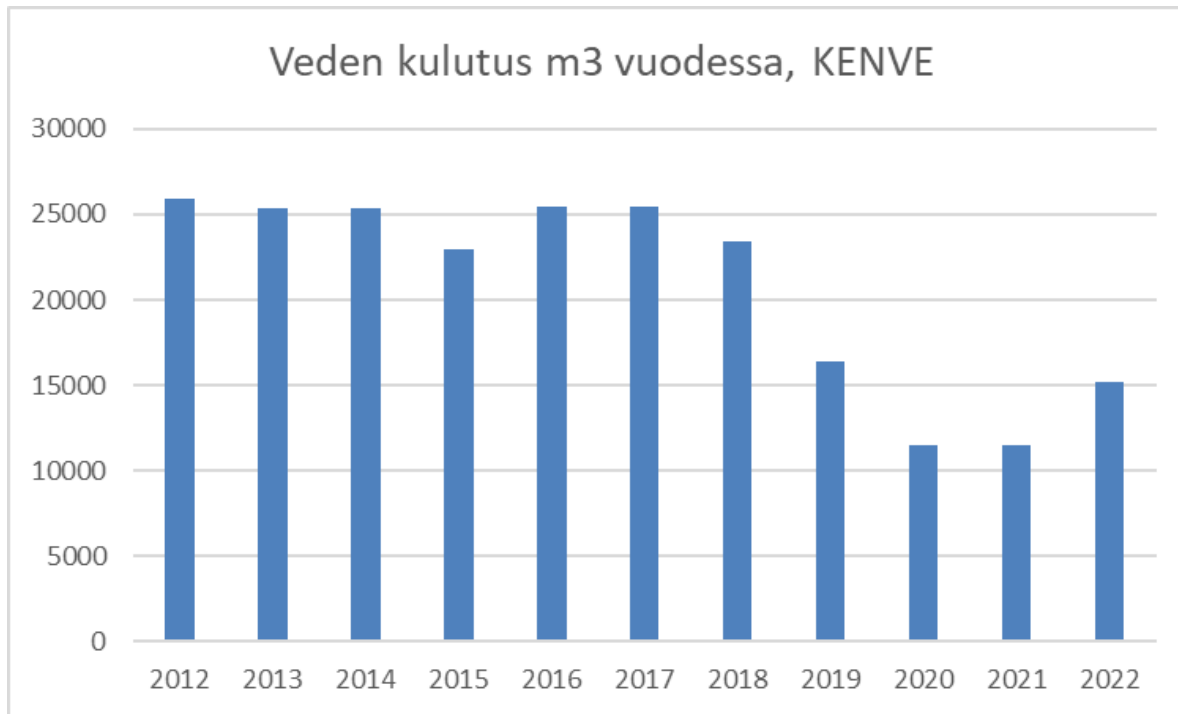

Vedenkulutus 2012-2022

Tiedot KENVEltä

Vuosi	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kulutus m3	25952	25334	25334	22931	25455	25455	23458	16424	11505	11505	15152
Ominais- kulutus dm3/r-m3, a	1044	1019	1019	922	1024	1024	943	661	463	463	609

Päävesimittarin ja allasvesimittarin lukemat laskettu tässä yhteen

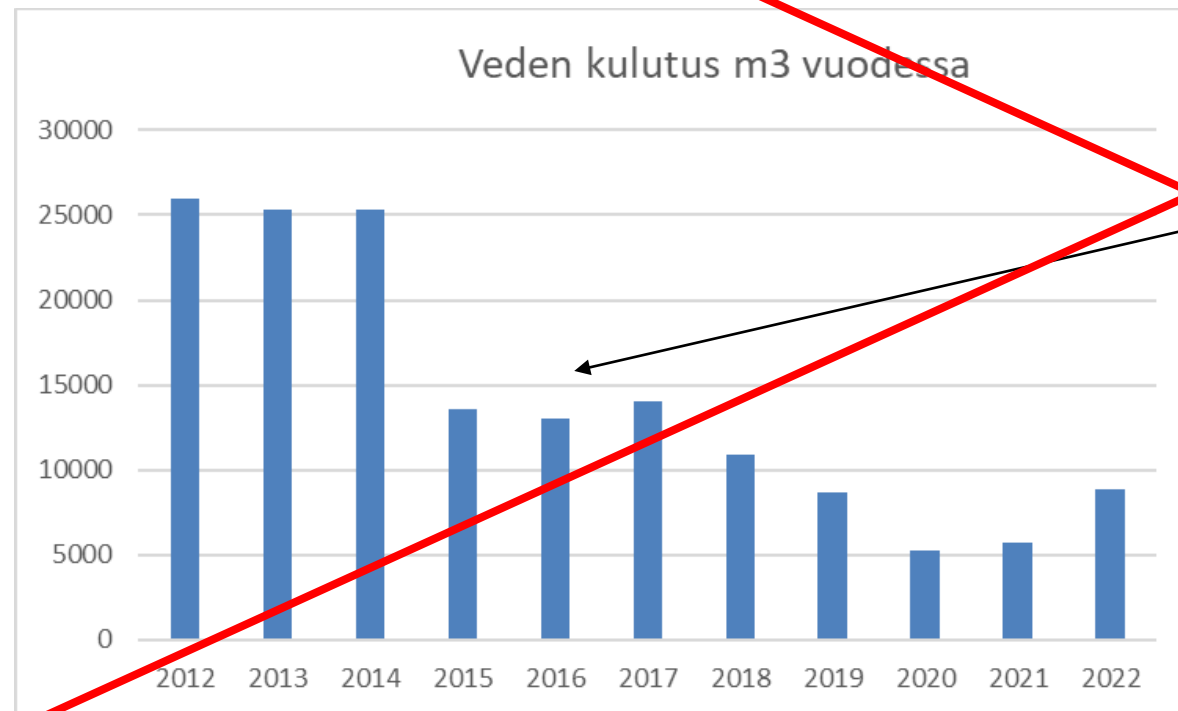
Vuosi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kulutus m3	22931	25455	25455	23458	16424	11505	11505	15152
Kävijät	153773	150869	158990	134391	104309	64820	75097	120552
Litraa/kävijä	149	169	160	175	157	177	153	126

Vedenkulutus / asiakas = 158 litraa (8 vuoden keskiarvo)

Vedenkulutus 2012-2022

Tiedot EnerKeystä

Vuosi	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kulutus m ³	25952	25334	25334	13598	12993	14074	10891	8678	5273	5744	8812
Ominais- kulutus dm ³ /r-m ³ , a	1044	1019	1019	547	523	566	438	349	212	231	354

! Huom. Näissä tiedoissa rasti päällä, koska allasvesimittarin lukemat puuttuvat

Vuosi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kulutus m ³	13598	12993	14074	10891	8678	5273	5744	8812
Kävijät	153773	150869	158990	134391	104309	64820	75097	120552
Litraa/kävijä	88	86	89	81	83	81	76	73

Vedenkulutus / asiakas = 82 litraa (8 vuoden keskiarvo)
 2015-2017 ka. = 88 litraa
 2018-2022 ka. = 79 litraa

! Tiedoissa näkyy muutos käyttöveden kulutuksessa

”Normaali” vuoden energiankulutus

- Normaalivuoden kävijämäärä 150 000 asiakasta
- Sähkönkulutus 1000 MWh
- Kaukolämmön kulutus 2900 MWh
- Vedenkulutus asiakasmäärän mukaan laskettuna eli $150\,000 \times 158 \text{ litraa} = 23\,700 \text{ m}^3$. $\rightarrow 953 \text{ litraa} / \text{r-m}^3, \text{ a}$

Vertailu Motivan energiakatselmus tietokantaan

Kemin uimahalli	Vertailukohteet		Ominaiskulutustiedot on kerätty Motivan energiakatselmustietokannasta, johon on tallennettu yli 7 000 kohteen energiankulutustietoja.								
	kpl	1000 r-m ³	Min	5 %	10 %	Alakv	Med	Yläkv	90 %	95 %	Max
Lämpö	8	180	Lämpö - ominaiskulutus (kWh/r-m ³)								
116,6 kWh/r-m ³			44,3	45,3	46,3	61	89,1	101,9	117,7	121,1	124,6
Sähkö			Sähkö - ominaiskulutus (kWh/r-m ³)								
40,2 kWh/r-m ³			20,5	27,1	33,6	39,3	45,5	47,5	52,5	54,3	56,1
Vesi			Vesi - ominaiskulutus (dm ³ /r-m ³)								
953 dm ³ /r-m ³	551	588	626	705	871	986	1 144	1 291	1 437		

- Huomio

- › Kulutustiedot vastaavat melko hyvin keskimääräistä kulutusta, paitsi lämmönkulutuksen osalta, joka on merkittävästi mediaania korkeampi..

Johtopäätökset energianäkökulmista

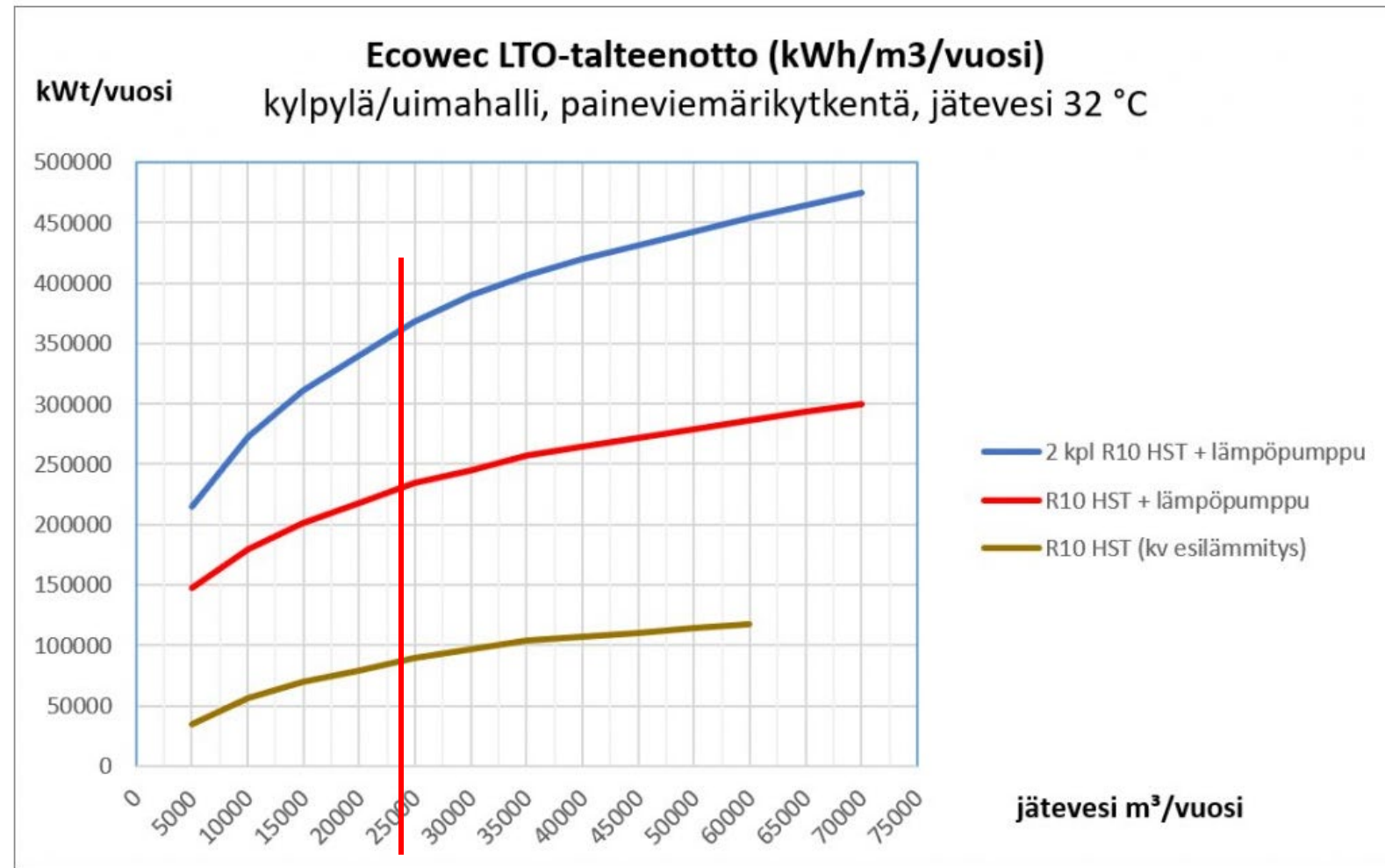
- Kävijämäärät ennen remontteja ja koronaa olivat noin 150 000 vuodessa (2012-2018). Vuonna 2022 päästy taas "normaaliin" alkuvuoden sulun jälkeen.
- Kävijämäärien vaikutus lämmitykseen melko pieni, mutta havaittavissa
- Sähkönkulutukseen vaikutusta hieman enemmän. Kulutus / kävijä hieman noussut, vaikka aurinkosähköjärjestelmä ollut käytössä vuodesta 2018
- Vedenkulutuksen arvot saatiin kohdilleen. HUOM: EnerKeyn seurannasta puuttuu allasvesien kulutuksen lukemat
- Pelkkä käyttöveden kulutuksen seuranta näyttää, että vesikalusteiden päivittämisellä on saatu pienennettyä vedenkulutusta 88 l/kävijä → 79 l/kävijä. kts. Slide 29.
- Uimahallin vieressä rivitalo (noin 200 m²), jonka kulutus ollut uimahallin kulutuksessa, puretaan 2023, lämmöt katkaistu syksyllä 2022.

5 Jäteveden lämmöntalteenotto -tarkastelu

- Tarkastelut
- Kannattavuus

Jäteveden LTO

- Uimahallin vedenkulutus on suoraan yhteydessä kävijämääriin.
- Tarkastelussa käytetään vedenkulutuksen arviona 23 700 m³ vuodessa, joka vastaa noin 150 000 kävijää.
- Tällä jätevesimäärällä käyttöveden esilämmitykseen olisi otettavissa noin 80 MWh lämpöenergiaa vuodessa. Lämpöpumpukkennällä jopa 230 MWh/v

Kannattavuus

- Hajautettu vai keskitetty järjestelmä?
 - › <https://www.gaia.fi/fi/blog/energia/missa-jateveden-lampo-kannattaa-ottaa-talteen/>
- Kaukolämmön säästö
 - › Kaukolämmön hinta Kemissä 67,70 €/MWh
 - › Esilämmityksellä säästö vuodessa $67,70 \text{ €/MWh} \times 80 \text{ MWh} = 5400 \text{ €}$ vuodessa
- Investointikustannukset
 - › Laiteinvestointi noin 40-45 000 € (sis. alv 24%) <https://www.ecowec.com/kylpylavaihtimet/>
 - › Asennustyö ?

PILOTTITARKASTELUN TOTEUTUSTIIMI ILME-HANKKEESSA

Mikko Vatanen

Lapin ammattikorkeakoulu

mikko.vatanen@lapinamk.fi

Petri Kuisma

Lapin ammattikorkeakoulu

petri.kuisma@lapinamk.fi

Antti Sirkka

Suomen Metsäkeskus

antti.sirkka@metsakeskus.fi

Katja Mourujärvi

Lapin ammattikorkeakoulu

katja.mourujarvi@lapinamk.fi